

UNIVERSITETET I BERGEN

Den sentrale klagenemnd

Årsmelding 2023

Innhold

Generelt om Den sentrale klagenemnd	3
Sammensetning av klagenemnda i 2023	3
Saker i klagenemnda i 2023	4
Fuskesaker	5
Klagesaker	5
Andre saker	6
Advokatrepresentasjon	6
Antall saker i tidligere år – utvikling.....	7
Merknader	9

Generelt om Den sentrale klagenemnd

Etter universitets- og høyskolelovens § 5-1 plikter universiteter og høyskoler å opprette en klagenemnd, som etter delegering fra styret behandler saker som berører studenter. Bestemmelsen er grunnlaget for virksomheten til Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Bergen. Nemndas mandat er å behandle klager på enkeltvedtak, fuskesaker mot studenter og andre typer disiplinærsaker. Arbeidsområdet og arbeidsformen for klagenemnda er regulert i regler for Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Bergen i universitetets regelsamling.

[Klagenemndas mandat i universitetets regelsamling](#)

Nemnda behandler saker én gang i måneden, utenom juli som er møtefri. Universitetsdirektørens kontor, ved Sekretariat for universitetsledelsen, fungerer som sekretariat for klagenemnda.

Protokoll fra møter i 2023 er journalført under saksnummer 2023/3555.

Sammensetning av klagenemnda i 2023

I henhold til regler for Den sentrale klagenemnd § 2 skal leder og varaleder fylle lovbestemte krav for lagdommere og ikke være ansatt ved UiB. To av medlemmene skal være vitenskapelige ansatte ved universitetet, og to skal være studenter.

Nemndas leder samt de vitenskapelig ansatte, ble oppnevnt av universitetsstyret i møte den 9. september 2021 (sak 110/21) og har funksjonstid ut juli 2025. I møte 5. mai 2022 oppnevnte universitetsstyret ny varaleder fra og med august 2022 til og med juli 2025. Studentmedlemmene oppnevnes etter forslag fra Studentparlamentet, og har ett års funksjonstid fra og med høstsemesteret.

Nemnda hadde følgende sammensetning vårsemesteret 2023:

Leder: Tingrettsdommer Morten D. Haldorsen	Vara, nestleder: Tingrettsdommer Katrine Lillejord
Vitenskapelig ansatt: Førstemanuensis Rannveig Øvrevik Skoglund	Vara: Professor Marguerite Lorraine Daniel
Vitenskapelig ansatt: Forsker Ivar Stefansson	Vara: Førstemanuensis Trygve Lavik
Student: Håvard Rørtveit	1. vara: Ludvig Graff 2. vara: Calvian Thomas Berget
Student: Martine Jordana Baarholm	Vara: Sara Karoline Mørland

Nemnda hadde følgende sammensetning høstsemesteret 2023:

Leder: Tingrettsdommer Morten D. Haldorsen	Vara, nestleder: Tingrettsdommer Katrine Lillejord
Vitenskapelig ansatt: Førsteamanuensis Rannveig Øvrevik Skoglund	Vara: Professor Marguerite Lorraine Daniel
Vitenskapelig ansatt: Forsker Ivar Stefansson	Vara: Førsteamanuensis Trygve Lavik
Student: Øyvind Nesdal Birkeland	1. vara: Calvian Thomas Berget 2. vara: Noah Fremstad Nicolaisen
Student: Emma Nystad Næss	1. vara: Anne Runa Kathrine Risa Bakke 2. vara: Venesa Hulaj

Saker i klagenemnda i 2023

Nemnda behandlet 150 saker i 2023. 38 var saker om fusk og 110 var klagesaker, i tillegg til to saker som gjaldt salærnedsettelse. Nemnda behandlet 141 saker i 2022 og 143 i 2021. Siden 2020 har antall saker vært stabilt over 100, som er en vesentlig økning fra årene før. I 2023 kom det flest saker fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Tabellen under gir en oversikt over sakene nemnda behandlet i 2023, slik disse er fordelt på fakultetene og Studieavdelingen:

Fakultet	Fusk	Klager	Bortvisning	Annet	SUM
Det juridiske fakultet	2	20	0	0	22
Det psykologiske fakultet	8	17	0	0	25
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	2	2	0	0	4
Det medisinske fakultet	0	18	0	0	18
Det humanistiske fakultet	11	2	0	0	13
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	15	23	0	0	38
Fakultet for kunst, musikk og design	0	4	0	0	4
Studieavdelingen	0	24	0	0	24
Andre (valgstyre, sekretariat e.l)	0	0	0	2	2
SUM	38	110	0	2	150

To av sakene fra Fakultet for kunst, musikk og design gjaldt klage på innstilling til Ph.d. Sakene fra Studieavdelingen besto av 20 klager på avslag om opptak til masterprogram, to klager på tap av studierett og to klager på tilrettelegging ved eksamen.

Fuskesaker

Fuskesaker er saker som gjelder mistanke om fusk eller forsøk på fusk etter universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 (annullering) og 4-8 (utestenging). Klagenemnda er førsteinstans i saker som gjelder fusk. Nemndas vedtak kan påklages til Felles klagenemnd, som fatter endelig vedtak. I 2023 ble seks saker påklaget til Felles klagenemnd. I to av sakene stadfestet Felles klagenemnd vedtakene, som vil si at studentene ikke fikk medhold. En ble trukket av klager og tre saker er fortsatt under behandling.

I 2023 behandlet nemnda 38 fuskesaker, som er en nedgang fra 46 saker i 2022. Ni av sakene ble lagt bort uten reaksjon. I tillegg ble en sak returnert til fakultetet, da nemnda ikke fant den tilstrekkelig dokumentert til å treffe vedtak. Saken ble siden oversendt til nemnda på nytt, med etterspurt dokumentasjon. Reaksjonene ble fordelt slik i 2023:

Lagt bort (henlagt)	Kun annullering	Annullering og ett semester utestengelse	Annullering og to semester utestengelse
9	7	9	12

Loven sier at nemnda «kan» reagere med annullering og utestenging i opptil ett år når vilkårene er oppfylt. Bruken av ordet «kan» viser at nemnda har et valg, både med tanke på annullering og utestenging. Det vil si at nemnda kan la være å ilegge noen sanksjoner. Klagenemnda viser til at de to sanksjonstypene delvis er ulikt begrunnet. Selv om begge er disiplinærreaksjoner bygger annullering i stor grad på en ugyldighetstenking – når en kursgjennomføring eller en eksamen er beheftet med fusk, kan den ikke bli stående som gyldig. Derfor er praksisen at nemnda må annullere når fusk er påvist.

Utestenging har derimot et mer rendyrket straffepreg. De forholdene som vanligvis tillegges vekt ved vurderingen, er særlig studentens nivå (rutinert/urutinert), samt arten og omfanget av fusket. Nemnda ser også hen til om det gjelder en eksamen, prøve eller obligatorisk innlevering, hvor fusk ved eksamen er mest alvorlig av de tre alternativene.

Klagesaker

Klagesaker er saker hvor en student, eller stipendiat, har klaget på et enkeltvedtak truffet ved UiB. Det kan for eksempel være klage på avslag på søknad om lokalt opptak, avslag eller delvis avslag på ulike dispensasjonssøknader, vedtak om tap av studierett, klage på formelle feil ved eksamen og så videre. Nemnda fatter endelig vedtak, og nemndas vedtak i klagesaker kan ikke påklages, jf. uhl. § 5-1 (5). Nemndas kompetanse i klagesaker fremgår av forvaltningsloven § 34.

Nemnda behandlet 110 klagesaker i 2023. 20 av sakene var klager på formelle feil ved eksamen, sensur eller arbeidskrav, som var den vanligste sakstypen av klagesakene nemnda behandlet. Sammenlignet med tidligere år har det vært en betydelig økning i antall klagesaker, med 110 saker behandlet i 2023 mot 92 i 2022. I perioden 2007-2021 var det i snitt 52 klagesaker per år. Resultatet av de behandlede klagenes i 2023 fordelte seg slik:

Medhold	Ikke medhold	Opphevet
3	89	8

Fire saker ble trukket av klager eller fakultet før de ble behandlet i nemnda. 6 saker var klager på nemndas vedtak i saker om fusk eller dokumentfalsk.

I åtte saker ble underinstansenes vedtak opphevet av nemnda. Dersom nemnda opphever vedtak, plikter underinstansen å behandle saken på nytt hvor det tas hensyn til de retningslinjer og direktiver nemnda legger til grunn for opphevelsen. Hvis underinstansen etter ny behandling kommer til samme konklusjon, sendes saken tilbake igjen til nemnda for klagebehandling. I 2023 kom én av sakene hvor nemnda opphevet underinstansens vedtak tilbake til ny behandling i nemnda.

Andre saker

Nemndas sekretariat reiste to saker for nemnda om nedsettelse av advokatsalær i 2023. I henhold til salærforskriften § 7 kan salær settes ned dersom den salærfastsettende myndighet finner at det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig. Vedtak om salærnedsettelse kan påklages til Felles klagenemnd.

I en av sakene kom nemnda til at faktura skulle betales i sin helhet, da det ikke var grunnlag for salærnedsettelse. I den andre vedtok nemnda nedsettelse av salær. Nemndas vedtak ble ikke påklaget av advokat. Nemndas sekretariat behandlet også en forespørsel om utsatt iverksetting av vedtak om utestengelse etter fvl. § 42. Denne fremgår ikke i tabellen, da det ikke ble behandlet av nemnda.

Nemnda er også førsteinstans til å behandle saker som gjelder spørsmål om ekskludering fra enkelte typer praksisstudier eller klinisk undervisning som følge av merknad på politiattest, samt saker om utestengelse som følge av manglende skikkethet for yrket. Nemnda behandlet ingen slike saker i 2023.

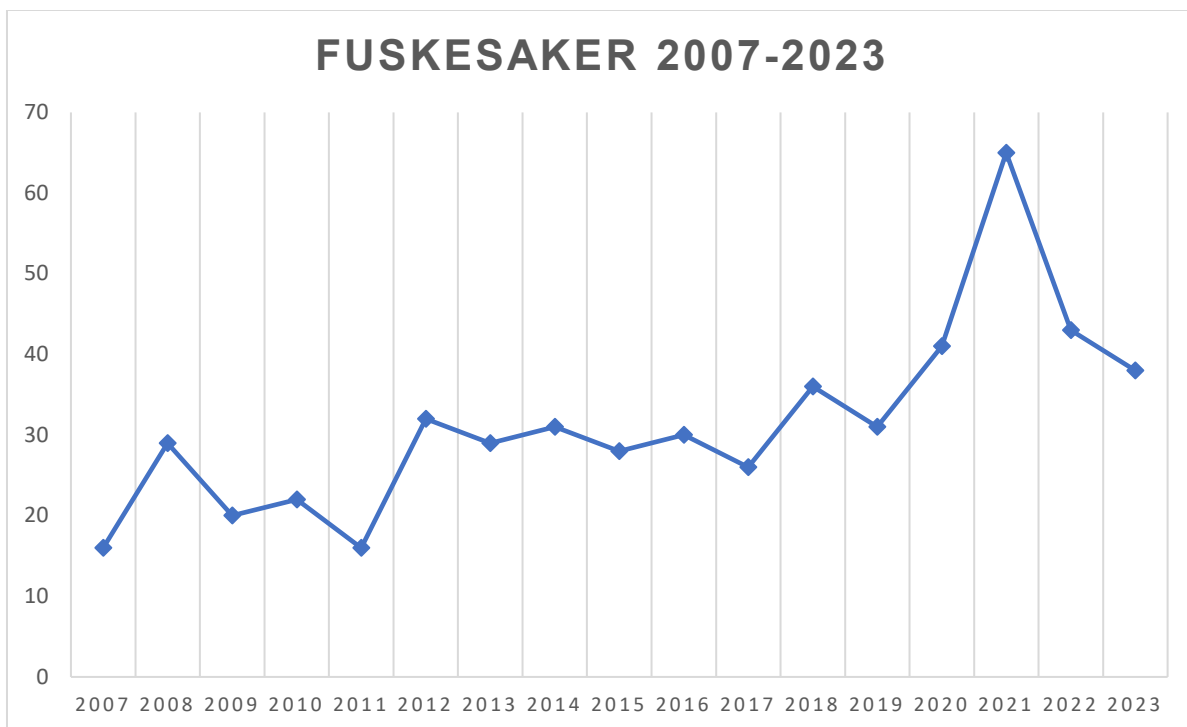
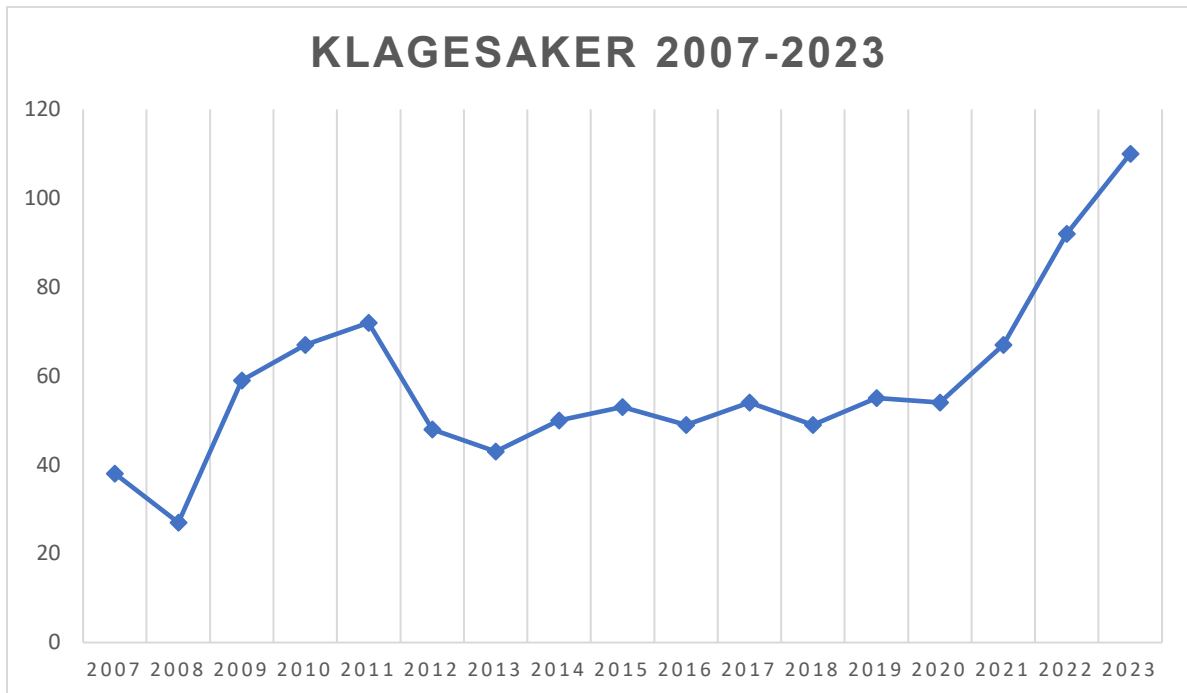
Advokatrepresentasjon

Etter uhl. § 4-8 (5) har studenter som får reist sak som kan ende med bortvising eller utestengelse rett til advokatbistand betalt av universitetet. Det samme gjelder i politiattestsaker. Universitetet dekker utgifter etter den offentlige salærsatsen, som fremgår av salærforskriften § 2. I varsel studenter mottar når det reises fuskesak for Den sentrale klagenemnd, informeres det om retten til bistand fra advokat eller andre. I 2023 var de fleste studenter ikke representert ved advokat.

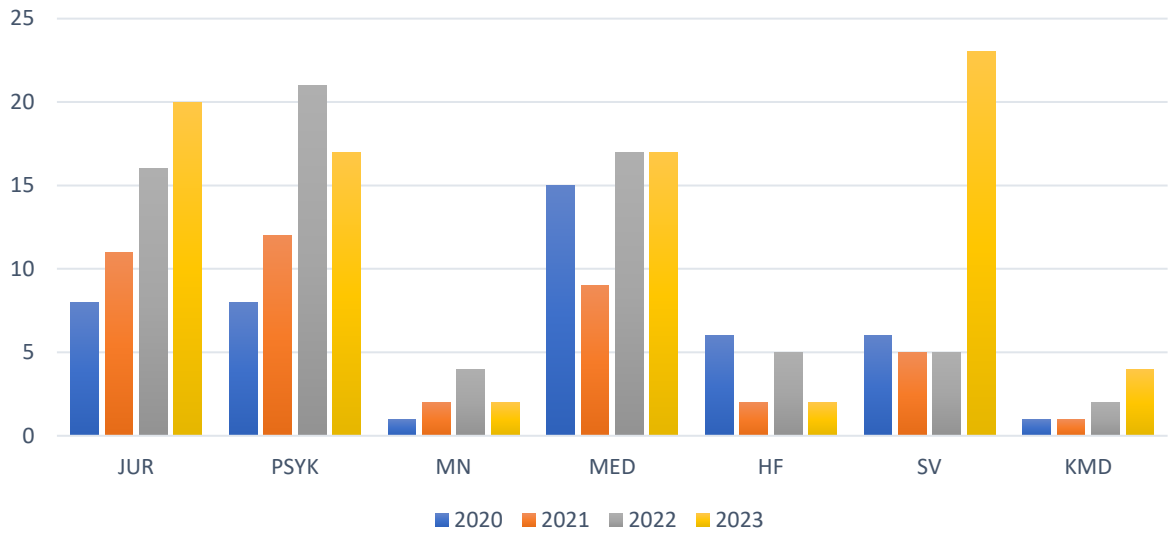
11 studenter fikk advokatbistand i forbindelse med fuskesaker i 2023, ned fra 18 i 2022. Samlede utgifter for universitetet i forbindelse med advokatbistand i studentsaker i 2023 var kr. 203 436,-, som er en nedgang fra 300 804,- i 2022.

I klagesaker har studenter som hovedregel ikke rett til å få dekket sakskostnadene sine dersom de ikke får medhold i klagen. De som får medhold, kan få eventuelle sakskostnader dekket etter nærmere regler i forvaltningsloven § 36.

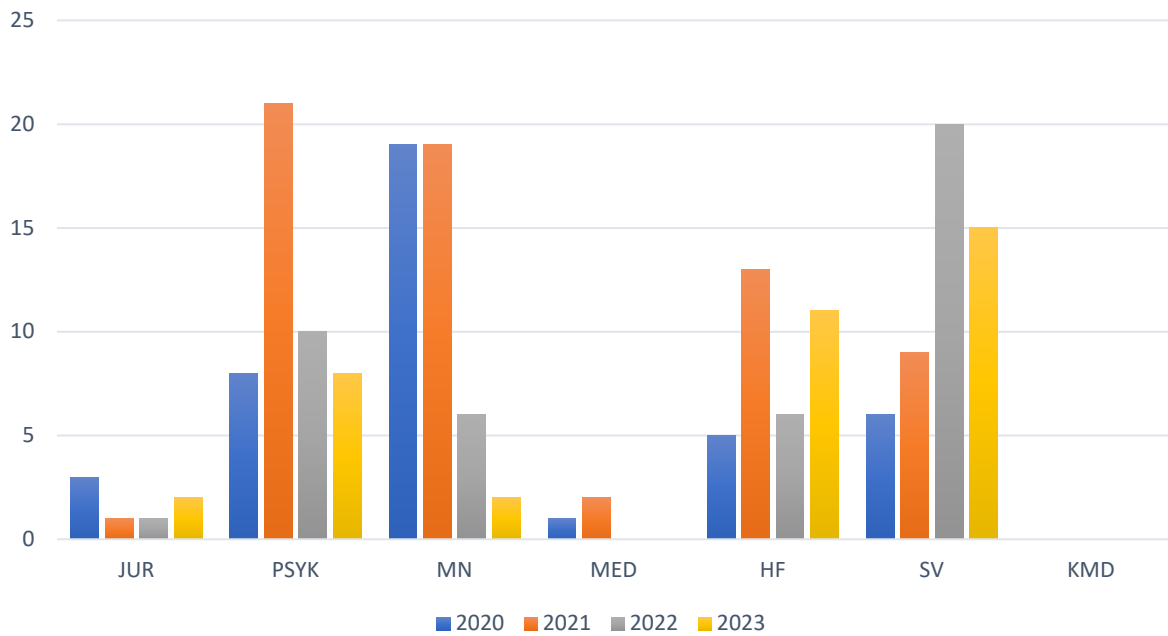
Antall saker i tidligere år – utvikling

Klagesaker per fakultet 2020-2023

Fuskesaker per fakultet 2020-2023

Merknader

I likhet med 2022 har nemnda behandlet færre saker som gjelder fusk enn året før. Nemnda vil, som tidligere, advare mot å tolke antallet fuskesaker nemnda behandler som en indikasjon på hvor mye eller hvor lite studenter ved UiB fusker. Nemnda kan bare behandle de sakene den oversendes.

I fuskesaker som legges bort eller hvor studenter får mildere reaksjon, finner ofte nemnda at opplæring eller tilgjengelig informasjon om hvilke regler som gjelder og hva som regnes som fusk er mangelfullt. Dette gjelder spesielt for utenlandske studenter, som kommer fra andre akademiske kulturer eller tradisjoner og som i tillegg kan ha utfordringer knyttet til språk. Studenter er selv ansvarlig for å oppsøke slik informasjon, men nemnda vil allikevel understreke viktigheten av at forståelig og tydelig informasjon er lett tilgjengelig for studentene.

Også i likhet med 2022, har det også vært en videre økning i antall klagesaker. Antall klagesaker nemnda behandlet i 2023 var over dobbelt så mange som i 2020. Klagesakene er mindre ensartede enn fuskesaker, selv om klager på avslag på opptak til masterprogram og klager på formelle feil ved eksamen, sensur og arbeidskrav utgjør en stor andel av sakene. De øvrige sakene fordeler seg jevnt på kategoriene av klagesaker som nemnda behandler. Det har vært en moderat økning i antall saker knyttet til avslag på tilrettelegging, manglende eksamensrett og tap av studierett. Nemnda påpeker at økningen av klagesaker ikke nødvendigvis sier noe om kvaliteten på saksbehandling ved UiB. I de aller fleste sakene blir underinstansenes vedtak stadfestet av nemnda. Det høye antallet saker innebærer økt tidsbruk for nemndas medlemmer på nemndsarbeidet, i form av forberedelse og medgått møtetid. Samlet møtetid i 2023 var litt over 31 timer, mot 29 timer i 2022. Dette inkluderer ikke forberedelsestid for nemndas medlemmer i forkant av møtene.

Nytt i 2023 var at studenter ble mistenkt for fusk i form av å generere besvarelser ved hjelp av samtaleroboter, som ChatGPT. Nemnda behandlet tre slike saker i 2023. Felles for alle tre sakene var at det ble henvist til fiktive kilder i studentenes besvarelser. Alle studentene fikk besvarelsen annullert og ble utestengt fra universitetet samt nektet eksamen ved andre universiteter og høyskoler. Nemnda påpeker at studentene ikke ble utestengt som følge av at de genererte besvarelser, men at det kunne være en mulig forklaring på de fiktive kildene. Det vites ikke hvor utbredt bruk av slike verktøy er, og det er grunn til å tro at det kan være store mørketall. De fleste fuskesaker gjelder fortsatt mistanke om fusk i form av plagiat og, i mindre grad, ulovlige hjelpemidler ved eksamen eller ulovlig samarbeid.

Ved nemndas klageinstans, Felles klagenemnd, ble saker satt i bero da det ble funnet at dens tidligere leder ble lovstridig oppnevnt. Som følge av dette har saksbehandlingstiden for klagen til tre utestengte studenter ved UiB blitt forlenget. Det er også aktuelt at saker behandlet av Felles klagenemnd etter 01.04.22 må behandles på nytt. For UiBs del omfatter dette fem saker som kan bli behandlet på nytt av Felles klagenemnd. To av disse gjelder klage på utestengelse eller karantenetid som følge av dokumentfalsk, og tre saker gjelder klage på nemndas vedtak om utestengelse og annullering som følge av fusk.

2023 ble også preget av diskusjon om gjenbruk av egen tekst, såkalt selvplagiat, kan regnes som fusk. Nemnda har behandlet 371 fuskesaker fra og med 2014 til og med 2023. 15 saker i denne perioden omhandlet, eller delvis omhandlet, fusk i form av gjenbruk av egen tekst. Nemnda understreker at det ligger utenfor dens kompetanse å vurdere hensiktsmessigheten av regelverket. Nemnda påpeker også at det, i likhet med bruk av kunstig intelligens, vil være

opp til institusjonen selv og dens fagmiljøer å regulere om gjenbruk av tidligere arbeid skal regnes som fusk eller ikke.